

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

- України. – 2007. – № 7. – С. 72–84.
3. Феняк Л.А. Джерела формування інвестиційних ресурсів / Л.А. Феняк // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2010. – № 36. – С. 134–139.
 4. Котова М. В. Джерела інвестицій: історичний аспект, сучасна сутність / М.В. Котова // Труди ОПУ. – 2006. – № 1(25). – С. 254–257.
 5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року № 561-ХІІ (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>
 6. Офіційна веб-сторінка Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
 7. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / И.А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга: Ника-Центр, 2004. – 656 с.
 8. Єгоров А.І. Формування і реалізація інвестиційного потенціалу в перехідній економіці на основі фіскального регулювання [Текст]: автореф. дис... к. е. н. / А.І. Єгоров; [Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна]. – Х., 2002. – 18 с.
 9. Осецький В.Л. Інвестиції та інновації: проблеми теорії і практики: монографія / В.Л. Осецький. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 412 с.
 10. Пересада А.А. Інвестування: навч. посібник / А.А. Пересада. – К.: КНЕУ, 2004. – 250 с.
 11. Просяник В.М. Інвестиційні ресурси: теоретичний та прикладний аналіз: громадсько-політична література / В.М. Просяник. – Х.: Гриф, 2001. – 80 с.
 12. Туряньська М.М. Концептуальні засади формування джерел інвестиційних ресурсів України [Текст]: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.01.01 / М.М. Туряньська; [Донецький національний ун-т]. – Донецьк, 2006. – 33 с.
 13. Левандівський О.Т. Джерела формування ресурсів у фінансуванні інвестиційних проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/aprer/2008_4_1/10.pdf
 14. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. Кейнс. – М.: Экономика, 1978. – 347 с.
 15. Шарп У. Інвестування / У. Шарп, Г. Плександер, Д. Бейли; пер. с англ. – М.: ИНФРАМ. – 1997. – 1024 с.
 16. Толстолесова Л.А. Финансово-инвестиционный потенциал сырьевых регионов: теория и практика. СПб.: Изд-во Политехн. ун-та, 2011. 284 с.
 17. Теслинов А.Г. Стратегии бизнеса: аналитический справочник / Под ред. акад. РАЕН, д.э.н. Г.Б. Клейнера. М.: КОНЭСКО, 1998. 444 с.
 18. Толстолесова Л.А. Финансово-инвестиционная стратегия развития сырьевых регионов. Тюмень: Экспресс, 2011. 212 с.
 19. Орлов В.П. Использовать сырьевой фактор экономического роста// Минеральные ресурсы России. Экономика и управление. 2005. № 2. С. 3-6.
 20. Інвестиції: Учебник / Под ред. В.В. Ковалева, В.В. Иванова, В.А. Лялина. М.: ТК Велби, 2003. 440 с.
 21. Інвестування: Навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда; За заг. ред. Гриньової. – 2-ге вид., доопр. і доп. – Х.: Інжек, 2005. – 664 с.
 22. Єфименко Н.А. Формування інвестиційного потенціалу на підприємствах машинобудівного комплексу // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 9. – С. 17–21.
 23. Керш Стівен Р. Дорожня карта бізнес-інвестора: Як підвищити вартість компанії за рахунок ефективних інвестицій. Керівництво менеджера /Пер. з англ.; За наук. ред. Є.С. Козлова. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2006. – 240 с.
 24. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – К.: ЦНЛ, 2005. – 352 с.
 25. Ястремська О.М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств. – Х.: Інжек, 2004. – 486 с.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

Трегубов О.С., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства Донецького національного університету (Україна)
Слоква М.Г., к.е.н., доцент кафедри світового господарства та міжнародної економічної інтеграції Українського державного університету фінансів та міжнародної торгівлі (Україна)

Трегубов О.С., Слоква М.Г. Порівняльний аналіз механізмів міграційної політики країн Європейського Союзу та України

У статті проведено порівняльний аналіз регулятивно-захисної політики ринку праці, систем організаційно-інституційних та економічних заходів щодо функцій та компетенцій органів з питань міграції країн Європейського Союзу. Вивчено загальні форми і певні особливості міграційного законодавства, механізм встановлення квот щодо кількості іноземних робітників на національному ринку праці країн ЄС та основні заходи управління міграційними процесами країнами призначення, походження та транзиту в умовах економічної кризи. Визначено напрями співробітництва між Україною та країнами-членами ЄС у сфері трудової міграції та боротьби з нелегальною міграцією.

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, міграційний політика, міграційний потік, імміграція, еміграція, ринок праці, Європейський Союз.

Трегубов А.С., Слоква М.Г. Сравнительный анализ механизмов миграционной политики стран Европейского Союза и Украины

В статье проведен сравнительный анализ регулятивно-защитной политики на рынке труда, систем организационно-институциональных и экономических мер относительно функций и компетенции органов по вопросам миграции стран Европейского Союза. Изучены общие формы и определенные особенности миграционного законодательства, механизм установления квот по количеству иностранных рабочих на национальном рынке труда стран ЕС и основные мероприятия по управлению миграционными процессами странами назначения, происхождения и транзита в условиях экономического кризиса. Определены направления сотрудничества между Украиной и странами-членами ЕС в сфере трудовой миграции и борьбы с нелегальной миграцией.

Ключевые слова: международная трудовая миграция, миграционная политика, миграционный поток, иммиграция, эмиграция, рынок труда, Европейский Союз.

Tregubov A., Slokva M. Comparative analysis of the mechanisms of migration policy in the European Union and Ukraine

The article provides a comparative analysis of regulatory and protective labor market policies, systems, organizational and institutional and economic measures regarding the functions and powers of the Migration of the European Union. We have studied the general shape and specific features of migration legislation, the mechanism of setting quotas on the number of foreign workers in the national labor market of the EU and the main activities on the management of migration processes in the country of destination, origin and transit in the context of the economic crisis. There have been established directions of cooperation between Ukraine and the EU Member States in the field of labor migration and combating illegal migration.

Keywords: international labor migration, migration policy, migration flows, immigration, emigration, the labor market, the European Union.

Сьогодні домінуючою тенденцією еволюції міжнародних економічних відносин стає глобалізація, одним з важливих проявів якої виступає міжнародна міграція робочої сили. Істотне зростання планетарних масштабів міграційних процесів, залучення до них значних обсягів трудових ресурсів актуалізує дослідження міжнародної міграції робочої сили як однієї з основних форм світових господарських зв'язків та її впливу на світове господарство. Сучасні міжнародні економічні відносини характеризуються значним посиленням взаємозалежності як окремих країн у регіонах, так і регіонів між собою.

Істотне зростання масштабів міграційних процесів в Україні робить надзвичайно важливим її дослідження як явища, що має суттєвий вплив на розвиток економіки, соціальної сфери, демографії та інших сторін суспільного життя, а тому потребує адекватного

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

вивчення та аналізу. Важливість дослідження процесів міжнародної трудової міграції в Україні зумовлена також стрімким зростанням її обсягів та інтенсивності, поширенням на всі регіони держави.

Явище міжнародної трудової міграції в контексті глобалізації ринків вивчалось вітчизняними та зарубіжними вченими. Проте окремі питання розвитку міжнародної трудової міграції, зокрема, можливість адаптування концепцій розвитку міграційних процесів, що використовуються в розвинених країнах, у вітчизняну практику, методичний інструментарій оцінки економічної та соціально-економічної ефективності міграції робочої сили, є недостатньо дослідженими. Потребує системного аналізу і проблема пошуку шляхів ефективного впливу на процеси розвитку трудової міграції на загальнодержавному та регіональному рівнях з урахуванням особливостей, передумов, факторів і форм розвитку міграційних потоків у світовому господарстві.

Оскільки міграційні процеси є немінучими, то важливим стає питання не запобігання їм, а ефективного управління ними, що повинно відповідати як інтересам країн-експортерів робочої сили, так і інтересам ЄС та його членів.

Розв'язання міграційних проблем є важливим і для України, яка нині опинилася перед потребою розв'язання такої ж низки міграційних проблем, які східноєвропейські країни за останнє десятиліття вже практично подолали. Зрозуміло, що важко порівнювати європейські країни та Україну, наприклад, з точки зору рівня економічного розвитку, або через те, що Європа вважається центром тяжіння робочої сили, тоді як Україна сьогодні є постачальником робочої сили для багатьох європейських держав.

Явище міжнародної міграції вивчалось вітчизняними та іноземними вченими. Зокрема, теоретико-практичні розробки А.Гайдуцького, А.Кваші, Г.Мелік'яна, Н.Пархоменко, О.Позняка, А.Стародуба, Н.Шапалової, Д.Шелестова та інших науковців лягли в основу сучасних досліджень чинників та наслідків української міжнародної міграції. Вагомий внесок у дослідження особливостей міжнародної міграції в умовах перехідних економік зробили українські вчені Е.Лібанова, О.Малиновська, І.Прибиткова, Ю.Римаренко та інші. Це питання часто залишається поза увагою науковців західної економічної школи. У свою чергу, європейські науковці (К. Bauer, Н. Fassmann, S. Goedings, M. Okolski, P. Pederson, M. Pytlikova, J. Salt, K. Zimmermann та інші) провели ґрунтовні дослідження міжнародної міграції в контексті розширення ЄС.

Об'єктивна необхідність подальшого поглибленого дослідження теоретичних засад та обґрунтування методологічних і практичних підходів з метою оптимізації розвитку міжнародної міграції трудових ресурсів в Україні зумовили вибір теми дослідження.

Метою статті є порівняльний аналіз механізмів регулювання міжнародної міграції трудових ресурсів та визначення перспективних напрямів їх оптимізації.

Уряд кожної країни самостійно має право визначати напрями і мету міграційної політики. Однак, ратифікуючи міжнародні конвенції, країни визнають пріоритет норм міжнародного права над національним законодавством. Порівняльний аналіз регулятивно-захисної політики ринку праці, систем організаційно-інституційних та економічних заходів щодо функцій та компетенції органів з питань міграції країн Європейського Союзу (ЄС) показує, що при регулюванні міграційних процесів використовується низка інструментів, обмежень та домовленостей. Основними критеріями усіх механізмів є кваліфікаційний рівень мігрантів, віковий ценз, стан здоров'я, соціальна належність та юридичний статус.

Регулювання міграційних процесів у країнах-членах ЄС передбачає низку обмежень. Це і пряме квотування, часові обмеження (визначається термін перебування мігрантів), процедура проходження «Тесту на потреби ринку праці», фінансові обмеження (щорічні квоти для інвесторів, що вкладають певну суму в країну), професійно-кваліфікаційні обмеження (заохочується міграція на малооплачувані, неперспективні види робіт, спеціалісти рідкісних професій, висококваліфіковані спеціалісти), штрафні санкції (порушення норм трудового законодавства), регулювання зарплати мігрантів, встановлення митних ввізків чи бар'єрів. Окрім обмежень щодо міграційних потоків діє система стимулів та пільг. Наприклад, надання пільг певним категоріям мігрантів (національна належність), стимулювання репатріації мігрантів, програми матеріальної компенсації, програми професійної підготовки, щоб полегшити умови повернення мігрантів на батьківщину, програми економічної допомоги регіонам масової еміграції.

Міграційне законодавство країн - членів ЄС суттєво відрізняється, воно має загальні форми і певні особливості. Щодо загальних положень, то відповідно до національного законодавства усіх країн ЄС одним з основних механізмів, який регулює (обмежує) вільний доступ іноземців з третіх країн на ринок праці, є процедура проходження «Тесту на потреби ринку праці» (ТПРП). За чинними правилами в усіх країнах ЄС роботодавці можуть отримати дозвіл на найм робітників із третіх країн лише за умови, якщо на ринку праці існує дефіцит працівників певної кваліфікації. Процедура проведення ТПРП відрізняється між країнами. У більшості країн ЄС роботодавець має довести, що він зробив спробу віднайти необхідного робітника через загальноприйняті механізми. Наприклад, він може надати уповноваженому органу влади копії оголошень у пресі з пропозицією працевлаштування.

Другим важливим механізмом регулювання імміграції до країн ЄС є встановлення квот щодо кількості іноземних робітників на національному ринку праці. Країни призначення мігрантів регулюють міграційні процеси шляхом впровадження щорічних імміграційних квот відповідно до потреб ринку, а також різного роду вимог до особи мігранта, надання пільг певним категоріям мігрантів, їхня легалізація, програми стимулювання повернення мігрантів. Країна походження мігрантів регулює масштаби міграції і якісні характеристики мігрантів, заохочує додаткові надходження (полегшення системи грошових переказів), забезпечує захист прав мігрантів в країні призначення шляхом підписання угод, укладення контрактної форми найму робочої сили, що повинна надати економічні та соціальні гарантії працівникам, ліцензування діяльності підприємств, що займаються наймом робочої сили [1-3].

Для ефективної політики регулювання міграційних процесів країн ЄС вважається важливим постійна боротьба із нелегальною міграцією. Наприклад, уряд Португалії проводить масову легалізацію мігрантів, щоб частково вирішити проблему із нелегальним працевлаштуванням. Працівники-нелегали сприймаються як серйозна загроза для стабільності національних ринків праці, оскільки часто посилюють дисбаланси між попитом та пропозицією робочої сили у окремих секторах економіки. Тому єдина система безперешкодного руху робочої сили в межах ЄС змушує країни, які потерпають від напливу, наприклад, легалізованих в Італії чи Іспанії мігрантів, частково закрити свої ринки. Крім того, масова легалізація мігрантів спричиняє нову проблему для ринку ЄС – розбалансування внутрішнього ринку ЄС, що може призвести до зниження національних рівнів оплати праці. Розширення ЄС суттєво впливає на посилення міграційного руху населення між країнами, особливо це стосується міжнародної трудової міграції.

ЄС в 1993 році створив загальноєвропейську систему EURES (European Employment System), яка надає інформацію про наявність робітників відповідної кваліфікації на ринках праці у країнах ЄС. Система EURES – це найбільша база даних вакансій та резюме в рамках ЄС. Ми вважаємо, що створення цієї системи прискорить процес працевлаштування, як для роботодавців, так і для працівників, які шукають роботу за кордоном.

Іншим механізмом регулювання міграційних процесів виступає укладення міжнародних договорів як в рамках двосторонніх домовленостей (Франція і Алжир, Німеччина і Туреччина), так і на рівні міжнародних угод, метою яких є введення умов для переміщення робочої сили (Шенгенська угода). Крім того, двосторонні угоди укладаються як на рівні двох країн, так і на рівні установ та організацій, де основним центральним органом виступають відомства у справах міграції. Із цієї метою в усіх країнах створені державні органи, що вирішують питання переміщення робочої сили через державні кордони. Ці органи працюють у складі органів міністерств із внутрішніх справ країн-членів ЄС (Польща, Словаччина, Словенія, Болгарія, Румунія, Латвія, Литва, Австрія, Чеська Республіка, Кіпр, Естонія, Фінляндія, Німеччина, Греція, Португалія, Великобританія), міністерств праці та соціальної політики (Іспанія), міністерств юстиції (Угорщина, Ірландія, Мальта, Нідерланди, Швеція), в рамках кількох служб (Франція, Італія), або як незалежні інституції (Бельгія, Данія, Люксембург) [3].

Звісно, кожна країна ЄС керується власними напрямами та цілями міграційної політики, вибором інструментів регулювання та визначення необхідних заходів (рис. 1).

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

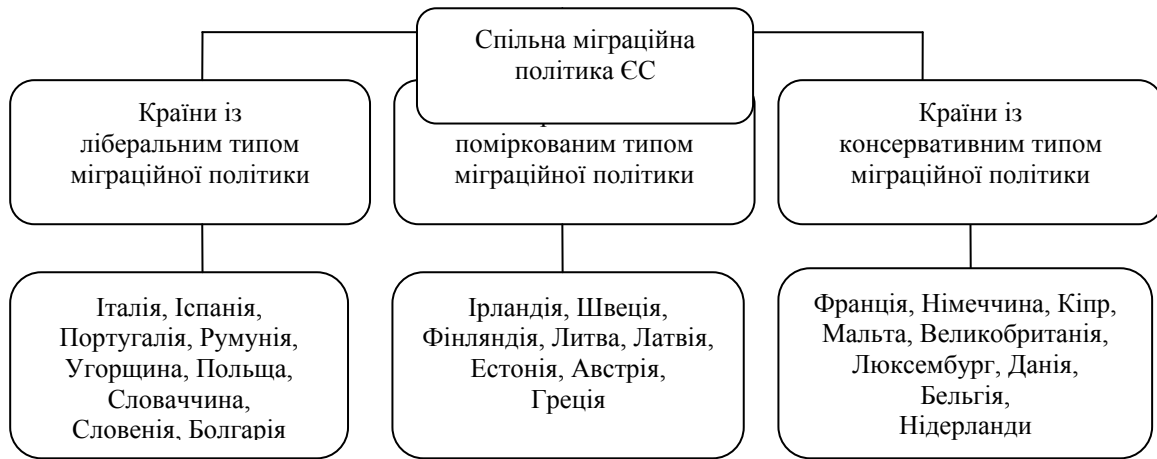

Рис. 1. Схема міграційної політики країн-членів ЄС стосовно третіх країн[1,2]

Аналіз рис.1. показує, спільна міграційна політика ЄС поділяється на країни із ліберальним, поміркованим та консервативним типом міграційної політики.

Міграційна політика країн в умовах фінансово-економічної кризи різко відрізняється залежно від країни призначення, країни походження чи країни транзиту мігрантів (рис. 2). Однак оскільки невід’ємною умовою функціонування демократичного суспільства є дотримання відповідних правових норм та стандартів, що закріплені у документах міжнародних організацій, регулювання міграційних процесів здійснюється першочергово відповідно до норм міжнародного права. На сьогодні діє група організацій, що займаються питаннями міграції населення.

Із світовою фінансово-економічною кризою, більшість країн світу посилює обмежувальну політику щодо мігрантів, намагаються завдяки своїм програмам повернути мігрантів, у першу чергу нелегальних, на батьківщину, надати допомогу тим іммігрантам, які втратили роботу.

Право вільного пересування в межах ЄС для громадян країн-членів ЄС створює менші перешкоди для міграційних процесів. Таким чином багато країн впровадили обмеження на потік мігрантів із країн-членів, що нещодавно приєдналися до ЄС, зокрема Болгарії та Румунії, щоб регулювати ситуацію на ринку праці. Нідерланди зменшили кількість дозволів для громадян Болгарії та Румунії, а також внесли обмеження для громадян Польщі, що мігрують з Великобританії та Ірландії. В Австрії та Німеччині було продовжено обмеження прийому громадян країн-членів, які приєдналися до ЄС у 2004 році. Угорщина і Греція підвищили обмеження щодо доступу на ринок праці також для працівників-мігрантів з Румунії та Болгарії [1-3].

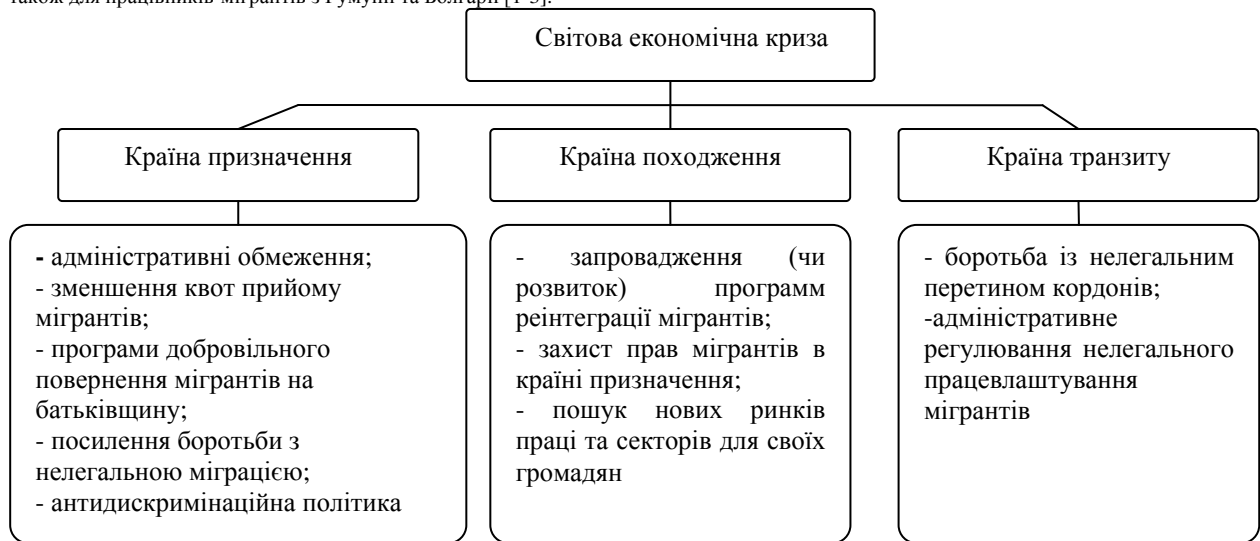

Рис. 2. Основні заходи управління міграційними процесами країнами призначення, походження та транзиту в умовах економічної кризи [3]

Сьогодні співробітництво між Україною та країнами-членами ЄС у сфері трудової міграції залишається на найнижчому етапі розвитку у порівнянні із відносинами у сфері забезпечення вільного руху товарів, послуг та капіталу. Україна та країни-члени ЄС до цього часу не зафіксували яких-небудь серйозних зобов’язань щодо взаємного поступового відкриття ринків праці. За різними оцінками загальна кількість трудових емігрантів із України становить 0,8-1,8 млн. чол. При цьому країни ЄС на сьогодні є найбільш привабливими для трудових мігрантів із України. Офіційна статистика щодо громадян України, працевлаштованих за кордоном, принципово відрізняється від наукових оцінок загальної кількості трудових мігрантів.

Територіальна структура трудової еміграції із України є нерівномірною. На долю 8 країн-реципієнтів ЄС в різні роки припадало від 89,2% до 97,3% загальної кількості офіційно працевлаштованих українських громадян. Понад 80% дозволів на працевлаштування за кордоном було надано у трьох областях України, а також м. Києві та м. Севастополі. Понад 90% емігрантів, що отримують дозвіл на працевлаштування – чоловіки. Такі диспропорції у структурі еміграції із України вказують на ряд обмежень офіційної статистики. Співставлення оцінок досліджень та офіційних даних вказує на те, що при вивченні закономірностей еміграції із України потрібно враховувати максимально можливий спектр доступної інформації про міграцію, в тому числі із неофіційних джерел [4].

Ключовими чинниками легальної трудової міграції між Україною та ЄС є різниця в очікуваних доходах в Україні та країні-реципієнті. Так само факт підписання угоди про взаємне працевлаштування між Україною та країнами ЄС не робить трудову еміграцію із

**ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

Україні до країн-членів ЄС більш або менш привабливою. Розширення ЄС не вплинуло на абсолютну чи відносну динаміку трудової міграції із України до ЄС. Так само країни ЄС не стали більшою або меншою мірою привабливими для українських мігрантів у порівнянні із іншими потенційними країнами-реципієнтами [5].

Основною групою факторів, що унеможливають швидкі реформи у сфері трудової міграції між Україною та країнами ЦСЄ, є інституційні фактори: формальні та неформальні правила, суспільні настрої, політична неприйнятність ідеї. При цьому найскладнішою перешкодою залишається відсутність серед країн-членів ЄС єдиного бачення механізмів забезпечення доступу робітників із третіх країн на власні ринки праці. Зважаючи на це, перспективи взаємної лібералізації ринків праці між Україною та ЄС є вкрай віддаленими.

Аналіз передумов для міграції між Україною та ЄС згідно з критеріями, визначеними Європейською Комісією (в першу чергу, різниця у рівнях доходів та ситуація на ринку праці) свідчить про наявність великого потенціалу переміщення робітників із України до країн ЄС у разі зменшення бар'єрів для руху робочої сили. Міграційний потенціал з України до ЄС у разі повного усунення бар'єрів для руху робітників оцінюється на рівні 14% населення України (при поточному співвідношенні рівнів доходів населення та рівнів безробіття) але резерви зростання масштабів міжнародної трудової міграції все ж залишаються значними [1, 3].

Натомість, країни Західної Європи з метою стримування міжнародної трудової міграції застосували унікальний метод – створили «буферну зону» на території держав Центрально-Східної Європи (ЦСЄ), що межують з пострадянськими республіками. Включивши ці країни (див. табл. 1) в загальну систему співробітництва з нелегальною міграцією щодо забезпеченості необхідною міжнародною нормативно-правовою базою щодо вибраних питань регулювання міжнародної трудової міграції в Україні та з країнами ЦСЄ, їм почали надавати значні кошти для виявлення і депортації нелегалів.

Таблиця 1

Забезпеченість необхідною міжнародною нормативно-правовою базою щодо вибраних питань регулювання міжнародної трудової міграції в Україні та з країнами ЦСЄ [2,3]

Основні країни-донори трудових мігрантів до України та країни-реципієнти існуючих та потенційних українських трудових мігрантів	Наявність угоди про уникнення подвійного оподаткування	Наявність угоди про взаємне працевлаштування	Наявність угоди про соціальний захист	Наявність угоди про пенсійне забезпечення
Польща	Так	Так	Ні	Так
Російська Федерація	Так	Так	Так	частково (щодо співробітників органів внутрішніх справ та військовослужбовців у рамках СНД) + частково (щодо співробітників митниці)
Молдова	Так	Так	Так	так
Білорусь	Так		так (угода в рамках СНД)	Так
Чеська Республіка	Так	Так	Так	Ні
Угорщина	Так	Ні	Ні	Ні
Словаччина	Так	Так	Так	Ні
Німеччина	Так	Ні	Ні	Ні

На сучасному етапі Україна створила правове поле, яке відповідає основним вимогам і стандартам Конвенції ООН про статус біженців 1951 р., і спрямоване на боротьбу з нелегальною міграцією. Конституція України, прийняті Верховною Радою України базові Закони України у сфері міграції, відповідні постанови Кабінету Міністрів України складають основу правового регулювання міграції та вирішення міграційних проблем і формують адміністративно-правові механізми управління трудовими міграціями.

Серед законодавчих основ боротьби з цим негативним явищем є сьогодні діючі Закони України «Про державний кордон України» від 04.11.1991 р., «Про державну прикордонну службу України» від 03.04.2003 р., «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 04.02.1994 р., «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо боротьби з нелегальною міграцією» від 18.01.2001 р., «Про імміграцію» від 07.06.2001 р., «Про біженців» від 21.06.2001 р., «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців» від 10.01.2002 р. тощо [6, с. 248-252].

Наприклад, одним із найважливіших суто міграційних нормативних актів є Закон України «Про біженців» [7, с. 170]. Проте, цей закон не дуже чітко окреслює проблему нелегальної міграції та боротьбу з нею. Лише дві статті Закону України про біженців торкаються проблеми нелегальної міграції і формують адміністративно-правові механізми управління трудовими міграціями. На сьогодні відсутній реальний механізм реалізації надання статусу біженців, що призводить до збільшення кількості нелегальних мігрантів.

Умови і порядок імміграції в Україну іноземців та осіб без громадянства визначає Закон України «Про імміграцію» [8, с. 28]. Законом визначаються засади правового статусу іммігрантів, зокрема зазначено, що імміграція в Україну здійснюється відповідно до квот, які Кабінет Міністрів України буде встановлювати на кожний календарний рік, передбачаються умови надання дозволу на імміграцію та видачі посвідки на постійне проживання, порядок подання й оформлення відповідних документів, повноваження державних органів.

Домінуючим законом при вирішенні питань щодо протидії нелегальній міграції є на сьогодні Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» [6, с. 249]. Даний закон розкриває та доповнює національне законодавство щодо проблеми нелегальної міграції і його статті спрямовані на протидію цьому явищу. Особливо важливе значення має ст. 29 даного закону, в якій формулюються підстави відповідальності за правопорушення, вчинені іноземцями та особами без громадянства. Іноземці, які вчинили злочин, адміністративні або інші правопорушення, несуть відповідальність на загальних підставах.

Діючий Закон України «Про державний кордон України» [9, с. 28] містить статті, що передбачають боротьбу з незаконною міграцією та її профілактику. Законом визначено, що перетинання державного кордону України буде незаконним тоді, коли особа:

1) перетнула державний кордон поза пунктами пропуску;

2) перетнула державний кордон в пунктах пропуску через державний кордон України, але без встановлених документів чи дозволу відповідних органів влади.

Перетинання державного кордону в пунктах пропуску через державний кордон України, але без встановлених документів може означати, що особа перетнула державний кордон:

– з підробленим документом на право перетинання державного кордону України: підробленим чи дійсним, але оформленим на іншу особу;

– сховавшись від прикордонного контролю у тайнику або іншому місці.

Відповідно, до ст. 35 цього Закону передбачається кримінальна, адміністративна або інша відповідальність винних осіб у

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

порушенні законодавства «Про державний кордон України» згідно чинного законодавства України.

Щодо Закону України «Про державну прикордонну службу України» то він визначає обов'язок прикордонних військ України, та покладає на них завдання припинити будь-які спроби незаконного перетину державного кордону України.

Таким чином, можна зробити висновок, що більшість держав ЄС дуже гостро сприймають проблему боротьби з нелегальною міграцією і лише тісне співробітництво між цими країнами та Україною, передача досвіду, прийняття виважених міждержавних угод та комплексних цільових програм запобігання нелегальній міграції, зацікавленість дадуть позитивні результати в ліквідації цієї проблеми.

На сьогоднішній день, в сучасних міграційних процесах превалюють такі основні тенденції як: глобалізація міжнародної міграції; якісні зміни в світових міграційних потоках; визначальна роль економічної, насамперед, трудової міграції; збільшення масштабів та розширення географії вимушеної міграції; значне зростання нелегальної міграції; всезростаюча роль міжнародної міграції в демографічному розвитку розвинутих країн світу; фемінізація міжнародної міграції; подвійний характер міграційної політики на національному, міжнародному, регіональному та світовому рівнях.

Причинами поглиблення процесу глобалізації ринку праці в сучасній світовій економіці є: посилення міжнародної конкуренції, що підштовхує виробників до зниження витрат, у тому числі трудових, залучаючи їх у глобальні механізми функціонування ринків праці, капіталу, ресурсів, унаслідок чого зростає загальна ефективність світової економіки; комплексні структурні зрушення в зайнятості робочої сили, обумовлені «третьою хвилею» сучасного науково-технічного прогресу; поглиблення взаємозв'язків національних економік у результаті посилення інтернаціоналізації господарського життя об'єктивно потребує формування глобального ринку праці, адекватного світовому ринку капіталу, товарів, послуг, зростанню міжнародної інтеграції, спеціалізації і кооперування виробництва; нерівномірність розвитку країн - позиції лідера та пріоритети розвитку одних за відставання інших на периферії світового господарства.

Вступ до ЄС країн Східної Європи показав, що члени Союзу дуже скептично налаштовані щодо створення єдиного ринку праці із іншими країнами, навіть з тими, з якими фактично утворено економічний союз, не дивлячись, що до початку кризи велися роботи по удосконаленню договірно-правової бази з питань трудової міграції. По відношенню до України ЄС займає більш жорстку позицію. Населення України становить майже 10% населення ЄС, а різниця у показниках соціально-економічного розвитку України та країн ЄС є потужним фактором МТМ.

На двосторонньому рівні між Україною та країнами – членами ЄС діє кілька угод, які стосуються або безпосередньо питань працевлаштування робітників, або питань соціального захисту робітників, які легально працевлаштовані у країнах, що є сторонами угод.

Суперечливість явища трудової міграції підводить до висновків про те, що основний зміст політики держави у відповідній сфері має полягати у мінімізації її негативних наслідків. Максимальному використанні позитивних для громадян та суспільства результатів.

Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції для кожної країни оцінюються індивідуально. Оскільки мають позитивні та негативні сторони як для країн-імпортерів, так і країн-експортерів трудових ресурсів, але серед них виділяють основні, які притаманні практично всім.

Міжнародна міграція, характерна для сучасного глобалізованого світу, супроводжується одним з найпотужніших міжнародних фінансових потоків, який формується завдяки переказам мігрантами зароблених за кордоном коштів своїм сім'ям на батьківщині.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Europe. International Organization for Migration. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iom.int/jahia/Jahia/activities/europe>. - Цитовано за версією сайту 06.11.2014.
2. Europe an migration home. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.migrationpolicy.org/europe/>. - Цитовано за версією сайту 03.11.2014.
3. Єврокомісія запрошує до консультацій з правил в'їзду та перебування у ЄС / Євробюлетень. – 2012. №7 (липень). – С.14. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?form=Immigration2012> - Цитовано за версією сайту 26.11.2014.
4. Малиновська О. Наслідки міжнародної міграції населення України та політико-управлінські дії щодо їх врегулювання". Аналітична записка НІСД / О. Малиновська. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/562/>. - Цитовано за версією сайту 19.11.2014.
5. Малиновська О. А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування / О. А. Малиновська. – К. : НІСД, 2011. – 40 с.
6. Кислиця О.В. Регулювання міжнародної економічної міграції в умовах глобалізації / О.В.Кислиця // Механізм регулювання економіки. – 2010. – №4. – С. 248 – 252.
7. Мельник Л.Г. Україна та ЄС: передумови та вектори соціально-економічної інтеграції / Л.Г.Мельник, І.Б.Дегтярьова, О.В.Кубатко. – Суми: Сумський державний університет, 2012. – С.169 - 181.
8. Краузе О. Зовнішня трудова міграція населення України / О.Краузе // Галицький економічний вісник. — 2010. — №2 (27).— С.26 - 34.
9. Майданік І.П. Українська молодь на ринках праці зарубіжних держав / І.П.Майданік. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. – 176 с.

ВПЛИВ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ТНК НА КОНФІГУРАЦІЮ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК ЄС

Троненко Н.І., аспірантка кафедри європейської інтеграції ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (Україна)

Троненко Н.І. Вплив фармацевтичних ТНК на конфігурацію національних економік ЄС

У статті досліджуються тенденції та перспективи розвитку фармацевтичної індустрії Європейського Союзу, охарактеризовані головні катализатори та загрози її подальшого розвитку. Визначені можливості та загрози розвитку головних двигунів фармацевтичного сектору ЄС – європейських фармацевтичних ТНК, обґрунтовані пріоритетні напрямки трансформації моделі їхньої діяльності, проаналізований вплив європейських фармацевтичних ТНК на конфігурацію національних економік ЄС. Особливу увагу було приділено загрозі спрямування акценту діяльності європейських фармацевтичних ТНК на стратегію ведення бізнесу, використовуючи переваги впровадження препаратів-блокбастерів, яка не є виправданою у довгостроковій перспективі. На основі опрацювання теоретичного та статистичного матеріалу запропоновано пропозиції щодо реалізації можливостей та усунення загроз у зовнішньому середовищі діяльності фармацевтичних ТНК у ЄС завдяки використанню їхніх сильних та подоланню слабких сторін.

Ключові слова: транснаціональна корпорація (ТНК), фармацевтична галузь, національна економіка, препарати-блокбастери.

Троненко Н.И. Влияние европейских фармацевтических ТНК на конфигурацию национальных экономик ЕС

В статье исследуются тенденции и перспективы развития фармацевтической индустрии Европейского Союза, охарактеризованы главные катализаторы и угрозы ее дальнейшего развития. Определены возможности и угрозы развития главных двигателей фармацевтического сектора ЕС – европейских фармацевтических ТНК, обоснованы приоритетные направления трансформации модели их деятельности, проанализировано влияние европейских фармацевтических ТНК на конфигурацию национальных экономик ЕС. Особое внимание было